

Nr 30.

Ankom till Riksdagens kansli den 14 maj 1912 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade grunder för rösträtten vid å kyrkostämma förrättade val af folkskollärare.

Närvarande: Herrar Bonde, Branting, Trygger, Hagström, Clason, Bellinder, Hellberg, Ekman, Kjellén, Wavrinsky, von Mentzer, Sehlin, Jansson i Djursätra *), Ericsson, Nilsson, Nyström, Edén, Larsson i Västerås, Larsson i Säby och Fornander.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till konstitutionsutskottets behandling hafva hänvisats de likalydande motionerna nr 20 inom Första kammaren, af herrar *Berglund*, *Fredrik*, och *Gullberg*, samt nr 110 inom Andra kammaren, af herrar *Andersson* i Milsmaden och *Kronlund*, uti hvilka motioner hemställes, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändrade bestämmelser i gällande kommunalförfattningar, att vid val af folkskollärare måtte, där dessa val förrättas å kyrkostämma, tillämpas enahanda grunder för rösträtten som vid prästval.»

Till stöd för sitt förslag hafva motionärerna anfört följande:

»Asikten, att en viss ekonomisk styrka bör utgöra förutsättning för rösträtt i offentliga angelägenheter, är något som numera är på väg att öfvergifvas, särskildt i frågan om personalval. I frågan om politiska val

är ju numera den förutsättningen i väsentlig grad borttagen. Äfven på andra områden hafva vi sett densamma få vika för personlighetsprincipens genomförande. Så är ju förhållandet i fråga om prästval, där en mycket vidsträckt demokratisk rösträtt är genomförd. Gifvet är ju, att om personlighetsprincipens fulla och oinskränkta tillämpning någonstades är berättigad, måste detta vara händelsen på områden, där rent andliga eller kulturella intressen äro af alldeles öfvervägande vikt.

Hvad som sker i frågan om prästval synes jämväl böra komma i fråga vid val af folkskollärare. Undervisningen af folkets barn är jämte ett statsintresse ett föräldraintresse, och detta föräldraintresse lärer väl icke rimligen kunna anses blifva större alltefter en större inkomst. Såsom nu är förhållandet, kunna inom mindre kommuner ett fåtal större inkomsttagare uppväga öfriga församlingsbor, ehuru det nog med skäl kan antagas, att ett lika varmt föräldraintresse är att finna hos de många smårösterna, som icke med nuvarande bestämmelser kunna komma till sin rätt. Tiden torde därför vara mogen att äfven vid folkskolläraryval tillämpa personlighetsprincipen, om möjligt i samma utsträckning som vid prästval, därest folkskolläraryvalen förrättas å kyrkostämmorna. Inom större kommuner, särskildt storstäderna, äro såsom vi veta, dessa val förlagda till skolstyrelserna.»

*Utskottets
yttrande.*

Lika med motionärerna finner utskottet det synnerligen önskvärdt, att föräldraintresset beredes tillfälle att på ett rättvisare sätt än nu sker och sålunda i närmare öfverensstämmelse med personlighetsprincipen göra sig gällande vid val af folkskollärare. Däremot anser utskottet motionärernas förslag att vid folkskolläraryval, som förrättas å kyrkostämma, skulle tillämpas enahanda grunder för rösträtten som vid prästval, knappast vara ägnadt att på ett uttömmande sätt lösa frågan, då ju den öfverklagade olägenheten alltjämt skulle kvarstå för de fall, i hvilka det ankommer på skolråd eller folkskolestyrelse att utse folkskollärare. Det kan också ifrågasättas, om icke motionärernas syfte skulle nås på ett bättre sätt genom att föräldraintresset mera tillgodosåges vid val af nämnda skolmyndigheter, och att det sedan åt dessa öfverlämnades att tillsätta skollärare. Vid detta förhållande och då det därjämte är anledning att förvänta, att den så kallade folkundervisningskommittén vid behandling af frågan om folkskoleväsendets omorganisation i allmänhet jämväl skall upptaga det af motionärerna förebragta spörsmålet till pröfning, synes Riksdagen icke böra genom ett positivt uttalande i förevarande ämne

redan innevarande år föregripa resultatet af den utredning, hvarmed kommittén är sysselsatt.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att herrar Fredrik Berglunds och Gullbergs samt herrar Anderssons i Milsmaden och Kronlunds ifrågavarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 maj 1912.

På utskottets vägnar:

CARL CARLSON BONDE.

Reservationer:

af herrar *Trygger, Bellinder, Ekman, Kjellén, von Mentzer, Nyström* och *Fornander* i fråga om motivering;

af herr *Clason*, som anför:

»Mot utskottets motivering synas mig bland annat följande anmärkingar böra göras gällande. Sammanställningen af föräldraintresset och personlighetsprincipen är i denna fråga missvisande. Hvad som från föräldraintressets synpunkt, sådan motionärerna fattat den, möjligen kunde betonas såsom önskvärdt, kunde vara att gifva *föräldrar* särskildt inflytande på folkskollärares tillsättning, men påkallar alldeles icke något sådant inflytande för den mångenstädes ganska betydande massan af dem, som icke hafva någon föräldraställning att häfda. Det torde vidare ingalunda öfverensstämma med någon allmännare uppfattning inom de städer, där folkskolestyrelse införts, att såsom en »olägenhet» beteckna den nyss genomförda reformen om folkskollärarevalens öfverflyttande från kyrkostämman till folkskolestyrelsen. Fastmera har nog flerstädes denna reform väsentligen påverkats just af önskningarna att flytta folkskollärarevalen från kyrkostämman, där de understundom gjordes till föremål för en agitation, i hvilken helt andra synpunkter än föräldraintresset i

hög grad spelade in. Någon omläggning i enlighet med utskottets uttalande af de grunder, enligt hvilka dessa folkskolestyrelser för närvarande sammansättas, är ej af behovet påkallad; och det synes mig icke heller riktigt att i fråga om val till skolråd sönderbryta den nu gällande kommunala röstskalan, så mycket mindre som skolråden äfven hafva ekonomiska uppgifter. Jag har därför ansett, att utskottet bort afstyrka motionen på principiella grunder och under hänvisning till den utredning, som pågår i frågan.»

af herr *Ericsson*.
